

Hr Undéns sentenser

Gång efter annan begär representanter för regeringen — i föredrag och artiklar — att kritiken av utrikesministern skall upphöra. Var och en som angriper hr Undén eller reserverar sig mot vissa av hans uttalanden göres misstänkt för ett icke alliansfritt sinnelag. Avsikten är uppenbar: det gäller att komma ifrån besvärliga frågor i inrikespolitiken genom att stämpla oppositionen som farlig för freden, genom att antyda att den egentligen är lierad med aktivister och krigshetsare. Själva grundtanken i denna propaganda är egendomlig. Att arbeta för inträde i Atlantpakten blir något betänkligt, nästan fruktansvärt — denna pakt som man ofta även på regeringshall förklarar vara ett värn för freden — denna pakt som praktiskt taget alla socialdemokratiska partier i Västerlandet anser vara grundvalen för demokratisk utrikespolitik. Att tänka som hr Lange i Oslo eller hr Hedtoft i Köpenhamn, det är på hitsidan Kölen och Sundet något landsfarligt — samtidigt som det i alla läger talas om skandinavisk sammanhållning och nordisk gemenskap.

Det är emellertid inte vid den sidan av saken vi nu skall stanna. Vi anser, i motsats till högern och folkpartiet och alla de andra partierna, att Sverige borde gå in i Atlantpakten. Men vi anser också att kritik av utrikesministern är befogad, ja, nödvändig även från den alliansfria linjens talesmän. Den svenska utrikespolitiken har skadats och försämrats — alldeles oberoende av Atlantpaksfrågan — genom hr Undéns uttalanden. Dels genom sådana uttalanden som tyder på andlig neutralitet eller rent av riktat spets mot den demokratiska allians av vilken vår säkerhet ytterst är beroende, dels genom sentensernas i andra hänseenden tvivelaktiga eller pinsamma karaktär. En repetition av de viktigare exemplen är på sin plats. Vi börjar med uttalanden av den förstnämnda typen.

3 augusti 1947.

"Vad det socialdemokratiska partiet beträffar, är redan det faktum att socialdemokratin ur allmänna synpunkter står främmande både för borgerlig storkapitalism och för kommunism tillräckligt skäl mot att låta utrikespolitiska förbindelser få sin karaktär av den ekonomiska och politiska regim som råder i andra länder."

Här sägs alltså — om orden skall ha någon förnuftig mening — att regeringspartiet och utrikesledningen är lika "främmande" för demokratierna i väster, närmast USA, som för diktaturena i öster; tyranniet bakom järnriddan skall betrak-

tas på samma sätt som de folkstyrda regimerna.

22 mars 1950 (riksdagsdeklaration).

"En utveckling mot en välfärdstat av svensk typ kan i längden knappast undgå att påverka även uppfattningen i länder med proletariets diktatur, där det hittills varit en trossats att den av dessa länder eftersträfvade omdaning av samhällets ekonomiska struktur inte kan ske med bibehållande av äkta demokrati."

Alltså: Sverige håller på att genom sitt goda exempel lära tyrannerna i öster att bli demokrater.

9 dec. 1950 (sedan FN:s armé efter Kommunist-Kinas intervention lidit nederlag i Korea).

"Nu kan det ju sägas... att man inte under några förhållanden... får komma in på en sådan underkastelsepolitik som förekom före det sista världskriget och att man därför under alla förhållanden måste stå emot eller slå tillbaka angrepp. Men här är det ju ett faktum att om det har skett ett militärt nederlag, kan saken inte bringas ur världen bara genom att man intar en strong hållning... Den kan bringas ur världen kanske genom ett världskrig. Om man vill undvika detta, kan den bringas ur världen genom en uppgörelse som kanske är en ganska dålig uppgörelse, men som ändå bjuder eventuellt några moment som kunna vara av värde även för de principer och den politik som FN för.aktionen kan slutligen upphöra utan någon uppgörelse alls... Det innebär att Kina dominerar på Korea..."

Alltså: hr Undén uppmanar FN och demokratierna att ge upp i Korea. Hans råd blev inte följt. (Som ofta fick utrikesministern däremot en applåd i Ny Dag.)

13 jan. 1954 (i Publicistklubben).

"Man kan ha olika meningar om Sovjets verkliga motiv i den tyska frågan, men Sovjet har där ett program, som är långtifrån ointressant och som innefattar moment som kunde vara värdefulla inte minst för oss. Ryssarna säger sig acceptera fria val under förutsättning att det befriade Tyskland inte skall ingå någon militärpakt med västmakterna, och att de vill dra tillbaka sina trupper, om de andra gör det. Man kan säga sig att om Tyskland återförenas på den nämnda vägen, vore det ganska betydelsefullt för Sverige."

Alltså: rekommendation av den ryska linjen i tvisten om Tyskland, avståndstagande från Europaarmén.

- 6 juni 1954 (liknande formuleringar i en rad andra tal).

"Är det i fredens intresse, kan man fråga, att alla stater väljer sida och så att säga samlas i två väldiga militärläger? Är det gagneligt för freden att tack vare militärallianserna den reella politiska makten i allt högre grad koncentreras hos några världsmakter som på grund av sitt dominerande inflytande inom respektive allianser dirigerar den internationella politiken? Vi vet att Atlantpaktens stater hyser

djup misstro mot och stark fruktan för Sovjetunionen och anser sin säkerhet hotad av kommunistisk expansionspolitik. Men vi kan också vara övertygade om att Sovjetunionen uppriktigt känner sig hotad av amerikansk inringningspolitik. Om det vid sidan av östblocket och Atlantpaktens stater finns utomliggande, alliansfria områden på Europas karta kan det näppeligen skada freden, tvärtom. Friktionsytorna minskas och intressena står inte så oförmedlat mot varandra."

Under betoning av det självklara, att det vore bäst med frid på jorden, uppmanar hr Undén sålunda staterna att lika litet gå till Atlantpakten som till östblocket.

Endast några få sentenser av annan typ kan här medtas:

13 april 1948 (sedan Ryssland påtvingat Finland en garantipakt).

"Själva existensen av en pakt av denna typ är emellertid ett uttryck för det faktum att en mäktig beskyddare har anmält sig. Därom må blott sägas att en beskyddare är en beskyddare."

22 april 1949 (i radio).
"Det ligger något orimligt och bakvänt i att den stora allmänheten skall fördjupa sig i funderingar om ett kommande världskrigs förlopp. Skulle Ragnarök inträffa så blir spekulationerna om vår planets framtid ändå ganska meningslösa."

Att ta ställning i utrikespolitik utan att reflektera på risken och innebörden i ett eventuellt krig är omöjligt. Hr Undén vill blott ha tystnad och följsamhet.

De brutala uttalandena i flyktfrågan är redan beryktade:

23 november 1946 (utlämningen av balterna till Ryssland försvaras, balterna har inte förtjänt att vara fria och bör därför godta det ryska väldet).

"Redan under mellankrigstiden rådde på många håll i världen ett

starkt tvivel på dessa små nyupprättade republikers framtid. Deras läge var sådant att ingen gärna tvekade om att det återuppstående Ryssland skulle vilja ha ett avgörande inflytande på deras politik. Den politiska mognaden hos dessa folk var inte heller särskilt markerad. De startade som bekant som mönstergilla demokratier, men de hamnade i ett fruktansvärt partiväsende, som sedan utmynnade i diktatur... Vore det inte anledning att pröva den andra politiska linjen, nämligen att acceptera Ryssland och den politiska utformning som de bal-tiska republikerna fått såsom avslutna till Sovjetunionens republik?"

4 febr. 1953 (riksdagsdebatt om politiska flyktingar).

"Det har ju varit en gammal regel att politiska flyktingar, som kommer till asyllandet lastade med politiska ranuner och politiska klagomål mot det land varifrån de har nödgats fly, inte skall lufta sina klagomål i asyllandet... Vi vill inte att deras klagomål skall kastas ut bland den svenska allmänheten... Både takt och säkerhet bjuder att de flyktingar som kommit från skilda länder inte här utvecklar politisk verksamhet kring de flyktingsproblem som har motiverat deras ankomst."

Denna deklaration visade dess bättre endast ond vilja, inte beredskap att handla. Politiska flyktingar har i Sverige och andra demokratier i regel rätt till politisk verksamhet.

Anser verkligen någon demokratisk riktning inom Sverige att uttalanden som dessa — representativa för hr Undéns hela propagandaarbete som utrikesminister — är hållbara eller ägnade att gagna vår politik? Svaret är med säkerhet nej. Regeringspressen undviker att citera de värsta sakerna; blott genom denna tystnad blir det generella försvaret för hr Undén möjligt.